

6 דצמבר 2022

לכבוד

המועצה הלאומית לכלכלה

באמצעות המייל

שלום רב,

הערכת מצב חברתית כלכלית לממשלה החדשה: מיומנויות בעולם העבודה המשתנה –

הצעה לתכנית לסדורה לקידום רפורמה בהכשרות מקצועיות

1. אנו פונים אליך בשם כ-48 ארגונים עסקיים וחברתיים, השותפים במקפצה – המטה להשקעה במקצועות המחר, הפועלים בשלוש השנים האחרונות לקידום השקעה ממשלתית בפיתוח מיומנויות לעבודה. ברצוננו להתייחס לסוגיה האסטרטגית לטיפול שאפיינתם כ"מיומנויות בעולם העבודה המשתנה".

2. כפי שצויין בטיטוט הערכת המצב אסטרטגית כלכלית חברתית שלכם לשנת 2022, אחד המרכיבים המרכזיים בטיפול בסוגיה זו הינו "רפורמה בהכשרות מקצועיות". אנו מציעים כי הערכת המצב שתגישו לממשלה החדשה תכלול **דגשים לרפורמה הנדרשת**, בהתאם להצעות שפותרו ע"י המקפצה בשנים האחרונות, על סמך **התייעצות עם מאות מומחים ובעלי עניין בממשלה ומחוצה לה**. בראייתנו, רפורמה זו צריכה להישען על שלושה רגליים: **הקמת מערך תעסוקה לאומי** שיפעל לפי תכנית עבודה ותקציב משותף; **שינוי דרכי העבודה** בתחום ההכשרות המקצועיות; **והגדלה משמעותית בתקציבים המוקצים להכשרות מקצועיות**.

מערך תעסוקה לאומי

3. הפעולה הממשלתית כיום בתחום התעסוקה מתאפיינת **בפיצול בין מספר גדול של משרדים וגופים**, שלרוב אינם עובדים ביחד. תכניות מפותחות באופן ספורדי, ללא כל יד מכוונת, איגום משאבים או אסטרטגיה כוללת. הפיצול מייצר כפילויות, בזבוז ומאבקי כוח. למעשה, מבנה המערכת הקיים ייצר **מצב שבו לא ניתן להטיל את האחריות לקביעת יעדים ולהשגתם** על אף אחד מהשחקנים הממשלתיים השונים.

4. ארגון מחדש של המערכת חייב להתבסס על קיומו של **גוף שיהיה אחראי על השגתם של יעדי התעסוקה אותם קובעת הממשלה וייתן דין וחשבון על התקדמותם**. גוף זה יהווה כתובת ברורה לכלל בעלי העניין בתחום, כולל מעסיקים, עובדים, דורשי עבודה וארגוני עובדים. הוא יוכל לפתח ולעקוב אחר ביצוע של אסטרטגיה כוללת לשוק העבודה, לייצר רצף ואינטגרציה בין שירותים ולהבטיח מקצועיות והתמחות של כלל הגורמים העוסקים בתחום התעסוקה.

5. במסגרת זאת, **חיוני כי לכלל מערכת התעסוקה תהיה תכנית עבודה אחת ותקציב משותף**. תהליך גיבושם ינוהל ע"י אגף תכנון ואסטרטגיה, בעל המשאבים והיכולות הנדרשות. התכנית תכלול **חלוקת עבודה ברורה** בין הגופים לגבי כל משימה ומשימה. **המשאבים יוקצו בהתאם למדדים של אפקטיביות ויעילות**, ללא הקצאה נוקשה לגוף כזה או אחר. פעילויות הדורשות שילוב מומחיות של מספר גופים ינוהלו במשותף ע"י אותם גופים, עם הובלה של אחד מהם בהתאם לנסיבות. **פירוט מלא של הצעתנו לשינוי מערכתי ניתן לקרוא כאן**.

שינוי בדרכי הביצוע של ההכשרות המקצועיות

6. למרות שיפורים בצורת העבודה של הממשלה בשנים האחרונות, **עדיין לא חלה המהפכה התפיסתית הנדרשת, לכיוון של עבודה הממוקדת בצרכים של המעסיקים והמשתתפים בהכשרות ומותאמת לעולם עבודה משתנה במהירות**. המקפצה ביצעה ניתוח מקיף של הליקויים והשינויים הנדרשים במסמך "**המקפצה לישראל**". אנו מציעים מעבר **למערכת מבוזרת וגמישה, עם תפקיד מרכזי למעסיקים**, תמריצים וסיוע לפרט, והתמקדות של המדינה **בתקצוב הכשרות לקהלי יעד הזקוקים לסיוע ובמעקב כדי לוודא שההכשרות אכן נותנות להם ערך מוסף**.

7. ספציפית, הצענו מספר מודלים שיישמו עקרונות אלו: **מסלול המתקצב מכללות להכשרה העובדות עם מעסיקים**, בהתאם לערך המוסף שהם מציעים למשתתפים; **מסלול לעסקים קטנים ובינוניים** המבוסס על עבודת שטח מעמיקה להבנת צרכיהם ובניית אמון; ומסלול **לתכניות אסטרטגיות על בסיס ענפי**, שבו המעסיקים יתאגדו ביחד ויובילו תכנית רב-שנתית מבוססת מחקר, אותה הממשלה תתקצב על פי הערך המוסף שתיתן למשק ולחברה בישראל.

הגדלת התקציב להכשרות מקצועיות

8. כיום, קיימת הטיה דרמטית בתקצוב מערכת ההשכלה לבוגרים (מעל גיל 18), **לטובת המסלול האקדמי**. לפי ניתוחינו לתקציב המדינה לשנת 2021, פרסומי המל"ג וזרוע העבודה, המדינה משקיעה ב-2022 6.4 מיליארד ₪ בסבסוד לימודיהם של 340 אלף סטודנטים (לא כולל תקציבים למחקר), לעומת 470 מיליון ₪ ב-34,000 סטודנטים במכללות הטכנולוגיות ו-260 מיליון ₪ ב-15,000 לומדים בהכשרות מקצועיות קצרות יותר. **אין שום הצדקה לפערים אלו**, שאינם משקפים את הפרקטיקות במדינות מפותחות אחרות. **במידה ויישמו הצעותינו** למערכת תעסוקה משולבת הפועלת על סמך מדידת תוצאות שיטתית ומותאמת לצרכי המעסיקים והמשתתפים, **אנו מאמינים שיש הצדקה לגידול דרמטי בהשקעה הממשלה בהכשרות**.

בברכה,

רועי מאור,

מנהל פיתוח מדיניות, 121 – מנוע לשינוי חברתי (בשם "המקפצה – המטה להשקעה במקצועות המחר")